

Eerste Kamer der Staten-Generaal

Minister van Buitenlandse Zaken
De heer drs. A.G. Koenders
Postbus 20061
2500 EB Den Haag

Binnenhof 22
postbus 20017
2500 EA Den Haag

telefoon 070-312 92 00
fax 070-312 93 90

e-mail postbus@eerstekamer.nl
internet www.eerstekamer.nl

datum 29 juni 2015

betreft Commissiemededeling: Een wereldwijd partnerschap voor armoedebestrijding en duurzame ontwikkeling na 2015

ons kenmerk 157493u

Geachte heer Koenders,

De leden van de vaste commissie voor Buitenlandse Zaken, Defensie en ontwikkelings samenwerking hebben met belangstelling kennisgenomen van de Mededeling van de Europese Commissie inzake een wereldwijd partnerschap voor armoedebestrijding en duurzame ontwikkeling na 2015 van 5 februari 2015¹ (hierna: de mededeling) en van het standpunt van de Nederlandse regering ten aanzien van deze mededeling, zoals verwoord in het BNC-fiche van 3 maart 2015² (hierna: het BNC-fiche). De mededeling en het standpunt van de regering geven de leden van de fracties van het CDA, D66, de SP en de PvdA aanleiding tot het maken van de volgende opmerkingen en tot het stellen van de volgende vragen. De leden van de commissie verzoeken u deze vragen binnen vier weken na dagtekening van deze brief te beantwoorden.

Inleiding

De leden van de **CDA**-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de mededeling van de Europese Commissie inzake Wereldwijd partnerschap voor armoedebestrijding en duurzame ontwikkeling na 2015. Deze leden ondersteunen het streven naar en de geformuleerde uitgangspunten voor een wereldwijde gezamenlijke agenda voor duurzame ontwikkeling en armoedebestrijding voor de periode na 2015. De leden van de CDA-fractie steunen eveneens het streven naar doelmatig en doeltreffend inzetten van financiering en van het stimuleren van het gebruik van de verschillende financieringsbronnen voor ontwikkeling: publiek, privaat, nationaal en internationaal, het belang van multi-stakeholder partnerschappen en het bevorderen van maatregelen die de bijdrage van handel en investeringen aan duurzame ontwikkeling vergroten. Deze leden maken graag van de gelegenheid gebruik hierover enkele vragen te stellen aan de regering.

De leden van de fractie van **D66** hebben kennisgenomen van de Commissiemededeling inzake een wereldwijd partnerschap voor armoedebestrijding en duurzame ontwikkeling na 2015, de

¹ COM(2015)44.

² 22112, nr. 1944.

datum 29 juni 2015

ons kenmerk 157493u

blad 2

brief van de regering ter zake, het verslag van het Algemeen Overleg in de Tweede Kamer, gehouden op 11 maart 2015, over de EU-Raad Ontwikkelingssamenwerking, en het verslag d.d. 2 juni 2015 van de Raad Buitenlandse Zaken/Ontwikkelingssamenwerking van 26 mei jl. Zij hebben de volgende opmerkingen en vragen over de voortgang in dit dossier en de Nederlandse positie daarbij.

De leden van de **SP**-fractie hebben kennisgenomen van de mededeling en het standpunt van de Nederlandse regering, en hebben naar aanleiding hiervan een aantal opmerkingen en een aantal vragen.

De leden van de **PvdA**-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de mededeling van de Europese Commissie. Zij zijn van mening dat de ervaring met de Millennium Ontwikkelingsdoelen (Millennium Development Goals, hierna: MDG's) in de jaren 2000-2015 in algemene zin een positieve is geweest en dat volgehouden wereldwijd partnerschap bij het bestrijden van armoede en het scheppen van gunstige voorwaarden voor economische groei en sociale vooruitgang belangrijk is. Dit ook geheel in de geest van het Europese ontwikkelingsbeleid³ als ook het Nederlands ontwikkelingsbeleid⁴. De leden van de PvdA-fractie zien in het verschijnen van deze mededeling van de Europese Commissie en de aanstaande VN-ontwikkelingsstop in september 2015 aanleiding om een aantal vragen aan de regering voor te leggen.

Doelstellingen en ambitieniveau

De leden van de **CDA**-fractie vinden het opvallend dat er in de mededeling wordt gesproken over klimaatdoelstellingen, capaciteitsopbouw, handel en dat daarbij zijdelings ook wel onderwijs, gezondheidszorg en de rechtsstaat worden genoemd, maar dat de mededeling vooral gaat over klimaat, financieringsafspraken, verplichtingen van de lidstaten en dergelijke en veel minder over resultaatgerichte armoedebestrijding, opbouw van de rechtsstaat, onderwijs en gezondheidszorg. Nederland onderschrijft de multidimensionale aanpak (sociaal, economisch, ecologisch, vrede) en de multi-actor benadering (waaronder overheden, private sector, maatschappelijk middenveld, filantropen, academici) van de uitvoering van de post-2015 agenda. Nederland steunt de visie dat niet alleen verschillende financieringsbronnen, maar ook goed beleid en goed bestuur cruciaal zijn voor het behalen van de doelen in ontwikkelingslanden. Vindt de regering dat juist deze laatst genoemde aspecten voldoende geborgd zijn beschreven in de mededeling? Iets als de integrale 3D benadering (Defence, Diplomacy, Development) komt niet aan de orde, terwijl deze benadering wel een uitgelezen strategie is om stabiliteit en groei te bevorderen in zwakke staten. Graag een reflectie hierop van de regering.

De leden van de CDA-fractie vragen de regering of zij concreter kan aangeven hoe de nieuwe Millenniumdoelstellingen langs de zelf gehanteerde driedeling (handel en investeren, handel en hulp en pure hulp) uitpakken.

³ Zie onder meer de doelstellingen zoals verwoord in het EU-Verdrag van Lissabon, art. 21 en art. 208, en de EU-ACP Cotonou Partnerschapsovereenkomst.

⁴ Zie de kabinetsnota van de regering "Wat de wereld verdient: een nieuwe agenda voor hulp, handel en investeringen

datum 29 juni 2015

ons kenmerk 157493u

blad 3

De post-2015 agenda gaat in vele opzichten verder dan de MDG-agenda uit 2000, waarmee deze in plaats van klassieke Noord-Zuid agenda veel meer een wereldwijde agenda geworden is, die ook voor de landen van het Noorden van groot belang is, door de opname van een reeks doelstellingen op het gebied van duurzaamheid. De leden van de **D66**-fractie verwelkomen deze ontwikkeling die weerspiegelt dat de verhouding tussen de landen van het Noorden en het Zuiden meer een meer bepaald worden door gemeenschappelijke, wereldwijde belangen.

Daarnaast richt de nieuwe post-2015 agenda zich op het bevorderen van vrede en veiligheid, goed bestuur en een functionerende rechtsstaat, die voorwaarden zijn voor duurzame ontwikkeling. Een dergelijke aanpak komt overeen met de onder meer door Nederland gevolgde 3D filosofie. De leden van de fractie van D66 verwelkomen dit en complimenteren de regering er dan ook mee zij zich met succes heeft ingezet voor de opname van een specifieke doelstelling ter zake, uitgewerkt in 12 subdoelstellingen, bij de onderhandelingen in New York in de Open Working Group.

Tegelijkertijd betreuren de leden van de D66-fractie het dat de Raad Buitenlandse Zaken/Ontwikkelingssamenwerking van de EU op zijn vergadering van 26 mei jl. niet toegekomen is aan bespreking van de mededeling van de Commissie en EDEO over capaciteitsopbouw ter ondersteuning van veiligheid en ontwikkeling. Mogen zij ervan uitgaan dat de regering er op zal aandringen dat dit op de volgende vergadering van de Raad wel het geval zal zijn?

De mededeling vormt de grondslag voor de EU-standpunten voor de derde Conferentie over ontwikkelingsfinanciering in juli 2015 in Addis Abeba en de VN-top over de ontwikkelingsagenda na 2015 in september in New York. Een ambitieuze uitkomst van deze aanstaande toppen – samen met de Klimaatconferentie van de VN (UNFCCC) in november 2015 in Parijs (COP21) – is van cruciaal belang voor een duurzame en inclusieve ontwikkeling en de bestrijding van armoede. Uit de mededeling van de Europese Commissie blijkt niet duidelijk wat het Europese ambitieniveau is voor wat betreft de uitkomsten van deze toppen, maar uit de BNC-fiche blijkt nog minder wat het Nederlandse ambitieniveau is met betrekking tot deze uitkomsten. De leden van de **SP**-fractie vragen de regering welke concrete uitkomsten zij beoogd hier te bevorderen.

Onder erkenning van de belangrijke normatieve en mobiliserende werking die van de Millennium Ontwikkelingsdoelen is uitgegaan, vragen de leden van de **PvdA**-fractie de regering aan te geven op welke onderdelen de ervaring met deze MDG's als minder positief aangemerkt kan worden.

Samenwerking met stakeholders

De mededeling stelt dat het wereldwijde partnerschap verder moet kijken dan de traditionele samenwerkingskanalen en partnerschappen zou moeten bevorderen op alle niveaus en spreekt daarbij ook over deelname van de particuliere sector en het maatschappelijk middenveld, waaronder de sociale partners, universiteiten, stichtingen, kennisinstellingen en overheden. De leden van de **CDA**-fractie delen de visie dat maatregelen ter bevordering van investeringen in menselijk kapitaal via onderwijs, scholing en opleiding, van wezenlijk belang zijn. Kan de regering

datum 29 juni 2015

ons kenmerk 157493u

blad 4

aangeven of en zo ja welke rol zij daarbij weggelegd ziet voor de huidige Nederlandse NGO's en onderwijsinstellingen?

De capaciteitsopbouw dient vooral in het Zuiden plaats te vinden, mede met het oog op het versterken respectievelijk opbouwen van de civil society aldaar. Deze is zeer noodzakelijk voor de beoogde veranderingsprocessen. Deelt de regering de mening dat NGO's in Nederland en andere landen daarin een belangrijke rol kunnen spelen? Kan de regering aangeven of, en zo ja hoe, zij voornemens te stimuleren dat NGO's hun bijdrage in deze kunnen leveren? Deelt de regering de mening van de CDA-fractie dat NGO's uit het Noorden beter aan capaciteitsopbouw in het zuiden kunnen doen dan dat zij mediacampagnes in het Noorden voeren?

Een belangrijk element van de nieuwe agenda is de nadruk op betrokkenheid bij de uitvoering van de post-2015 agenda van onder meer nationale parlementen, lokale autoriteiten, internationale instellingen, het bedrijfsleven, het maatschappelijke middenveld, filantropische instellingen, de wetenschappelijke wereld en NGO's. Dit zal zowel op nationaal als internationaal vlak moeten gebeuren. De leden van de fractie van **D66** ondersteunen deze ontwikkeling, die het VN-systeem nieuwe impulsen en nieuwe mogelijkheden biedt. Punt van zorg is daarbij wel de steeds kleiner wordende ruimte voor NGO's en maatschappelijke organisaties in landen als bijvoorbeeld Rusland en Egypte om überhaupt te kunnen functioneren, laat staan betrokken te zijn bij internationaal overleg. Zal de regering deze beperkingen in de lopende besprekingen ook benoemen en voorstellen doen om deze ruimte te vergroten?

In New York staat een aantal lidstaten van de VN afhoudend ten opzichte van een grotere rol van partners, vanuit de gedachte dat de VN een organisatie van lidstaten is. Daarnaast heeft een groot aantal Agentschappen, Fondsen en Programma's van de VN reeds een eigen netwerk met partners, en bestaat misschien een risico van duplicatie en overlap. Kan de regering een beeld schetsen van de discussie ter zake, in het bijzonder inzake de voorstellen die ter zake de afgelopen tijd zijn gedaan door Secretaris-Generaal Ban Ki-Moon, en van de Nederlandse positie ter zake?

De acht MDG's zullen naar verwachting nu omgezet worden in 17 algemene ('Sustainable Development Goals', hierna SDG's), met maar liefst 169 concrete doelstellingen. De leden van de **PvdA**-fractie vragen de regering of dit niet het gevaar van een overladen programma in zich draagt, op het gevaar af dat de verwezenlijking minder serieus zal kunnen worden genomen? Hoe beoordeelt de regering in dit verband de voorziene monitoring-, evaluatie- en herzieningsprocedures van de SDG's? Op welke wijze denkt de regering daar zelf een bijdrage aan te kunnen leveren, via Nederlandse overheidsinstanties, kennisinstellingen of anderszins? Op welke wijze is de regering voornemens de relevante stakeholders en het algemene publiek daarbij te betrekken? Is hierbij ook een rol voor de lokale overheden weggelegd? Zo ja, op welke wijze denkt de regering bij te kunnen dragen aan het scheppen van een draagvlak daartoe bij de decentrale overheden?

datum 29 juni 2015

ons kenmerk 157493u

blad 5

Duurzaamheid en inclusieve groei

Kan de regering aan de leden van de **CDA**-fractie aangeven hoe de duurzaamheidsdoelstellingen van de post-2015 agenda gezien moeten worden in relatie tot de 2020 agenda van de Europese unie?

In de mededeling wordt gemeld dat door verschillende processen binnen de VN aanzienlijke vooruitgang is geboekt met betrekking tot duurzame ontwikkeling en dat de EU een constructieve rol heeft gespeeld bij deze processen. Kan de regering aan de leden van de CDA-fractie aangeven of en zo ja hoe en waar deze vooruitgang met betrekking tot duurzame ontwikkeling ook heeft bijgedragen aan de armoedebestrijding in de betreffende landen? Dit mede in het licht van de volgende passages uit de mededeling: 'Hoewel bedrijven er steeds beter in slagen hun milieueffecten en maatschappelijke impact te beperken, is er nog een enorm potentieel voor de particuliere sector om meer te doen voor armoedebestrijding en duurzame ontwikkeling' en 'Ondernemingen moeten worden aangemoedigd om succesvolle initiatieven met het oog op het verbeteren van de arbeidsvoorwaarden en ecologische mogelijkheden voort te zetten, zoals de overeenkomst inzake gebouwen- en brandveiligheid in Bangladesh en het "EU Business and Biodiversity Platform"'.

De leden van de **SP**-fractie hebben in het bijzonder een aantal vragen over de volgende passage uit het BNC-fiche: "Handel is een belangrijke factor voor inclusieve groei en duurzame ontwikkeling en een belangrijk element in de wijze van uitvoering voor de post-2015 agenda. Een transformationele handelsagenda moet de transparantie, regelgeving, verantwoordelijkheid en opname in distributie-ketens verbeteren." Streeft de regering op het gebied van handel alleen een transformationele handelsagenda na, zoals in de tweede zin van deze passage omschreven? En hoe bevordert deze transformationele handelsagenda precies inclusieve groei en duurzaamheid?

Dat handel een belangrijke factor is voor inclusieve en duurzame ontwikkeling is volgens de leden van de SP-fractie niet zo evident. De economische ontwikkeling in de afgelopen halve eeuw kenmerkt zich door globalisering en financialisering. Internationale handel en investeringen hebben een enorme vlucht genomen, in toenemende mate binnen multinationale ondernemingen en mondiale waardeketens, en zijn de belangrijkste drijvers van de globalisering. Dit heeft echter tevens geleid tot grotere kwetsbaarheid van de mondiale economie voor financiële en economische crises.⁵ Ook zonder crises is het groeitempo van de wereldeconomie duidelijk vertraagd van rond 5% in de jaren '50 en '60, via een kleine 4% in de jaren '70, naar iets meer dan 3% in de jaren '80 en '90. En recenter, maar relevant voor toekomstprojecties, vertraagt ook de groei van de arbeidsproductiviteit.⁶ De verwachtingen zijn dat de wereldwijde economische groei na de crisis structureel wat lager zal blijven liggen dan we voorheen gewend waren.

Integratie in de wereldmarkt heeft een aantal middeninkomenslanden hoge groei en extra welvaart gebracht. De opkomende economieën hebben een flinke inhaalrace ten opzichte van de

⁵ OECD Economic Globalisation Indicators 2010

⁶ OECD (2015), *OECD Compendium of Productivity Indicators 2015*:

<http://www.oecd.org/std/productivity-stats/oecd-compendium-of-productivity-indicators-22252126.htm>.

datum 29 juni 2015

ons kenmerk 157493u

blad 6

ontwikkelde economieën achter de rug. Met name in China zijn honderden miljoenen mensen uit de extreme armoede getild en dat heeft een zeer relevante bijdrage geleverd aan het behalen van de eerste Millenniumdoelstelling (MDG 1A). De zogenoemde 'globalisers' hebben het beduidend beter gedaan dan de minst ontwikkelde landen die geen aansluiting vonden bij de wereldmarkt. Per saldo heeft deze recente ontwikkeling de ongelijkheid tussen landen verkleind, waar deze eerst lange tijd sterk gegroeid was.

De ongelijkheid binnen landen is ondertussen hard gegroeid, mede doordat millenniumdoelstelling 1B alleen maar verder uit zicht lijkt te zijn geraakt (volledige werkgelegenheid, *Decent Work for All*) door een groeiende informele sector in grote delen van de wereld, hoge formele werkloosheid in veel ontwikkelde landen, en groei van onzeker werk (*non-standard employment*) ten koste van vaste contracten.⁷

De voordelen van de economische integratie zijn bovenal bij (transnationale) bedrijven, hun (top)managers en aandeelhouders, en de top van het loongebouw terechtgekomen.⁸ Het aandeel van het Wereld BBP dat naar arbeid (loon, salaris, secundaire arbeidsvoorwaarden en overdrachtsuitkeringen) is gegaan, is van 62 procent in 1980 gedaald naar 54 procent in 2011.⁹ De binnenlandse ongelijkheid is sinds 1980 wereldwijd hard gegroeid. De 'wereld binnenlandse' Gini-coëfficiënt is gestegen van 0,36 tot 0,45 in 2000, het niveau van 1820.¹⁰ Ook binnen de ontwikkelde economieën van de OESO zelf is de inkomensongelijkheid inmiddels op het hoogste niveau in een halve eeuw beland.¹¹

Er is eveneens veel bewijs van de overduidelijk negatieve correlatie tussen economische ontwikkeling sinds het begin van de industrialisering en onze ecologische duurzaamheid.¹² Biodiversiteit is al schrikbarend afgenomen (volgens een recent onderzoek ligt het uitstervingsstempo van soorten afgelopen eeuw honderd keer hoger dan historisch gemiddeld).¹³ Klimaatverandering dreigt de negatieve invloed van de mens op ons ecosysteem nog ernstig te vergroten.

Als voorzitter van de afgelopen Jaarvergadering van de Ministeriële Raad van de OESO zal Nederland zeker kennis hebben genomen van het geagendeerde *Final NAEC (New Approaches to Economic Challenges) Synthesis Report for the MCM (Ministerial Council Meeting) 2015*¹⁴ en onderliggende grensverleggende onderzoeken naar de *trade-offs* tussen stabiliteit, groei, (on)gelijkheid en duurzaamheid.

De brief van de minister van BuHa/OS aan de Tweede Kamer van 17 juni jongstleden stelt, in nuancering op het BNC-fiche, dat "buitenlandse handel en investeringen (...) niet automatisch [leiden] tot duurzame en inclusieve groei." In de verdere alinea wordt aangegeven dat de er

⁷ ILO (2015), *World Employment and Social Outlook – Trends 2015*: http://www.ilo.org/global/research/global-reports/weso/2015/WCMS_337069/lang--en/index.htm.

⁸ OECD (2015), *In it together; Why less inequality benefits all*

⁹ UNCTAD (2013), *Trade and Development Report 2013*

¹⁰ OECD (2011), *How was life? Global well-being since 1820*:

<http://www.oecd.org/statistics/How-was-life.pdf>.

¹¹ OECD (2015), *In it together; Why less inequality benefits all*

¹² OECD (2011), *How was life? Global well-being since 1820*:

<http://www.oecd.org/statistics/How-was-life.pdf>.

¹³ <http://advances.sciencemag.org/content/1/5/e1400253>.

¹⁴ <http://www.oecd.org/economy/Final-NAEC-Synthesis-Report-CMIN2015-2.pdf>.

datum 29 juni 2015

ons kenmerk 157493u

blad 7

gestreefd wordt "naar betere markttoegang voor de minst ontwikkelde landen, handelsfacilitatie, aid-for-trade en meer aandacht voor IMVO en verduurzaming van handelsketens."

De leden van de SP-fractie vernemen graag hoe de Nederlandse regering, onder andere via het wereldwijd partnerschap voor armoedebestrijding en duurzame ontwikkeling na 2015, verduurzaming van handelsketens wil bereiken, hoe de regering de klimaatdoelstellingen wil helpen realiseren, en hoe zij de uitsterving van soorten en verlies aan biodiversiteit wil stoppen.

Deze leden vernemen eveneens graag welke ambitie de Nederlandse regering heeft ten aanzien van inclusieve groei en wat zij verstaat onder het begrip inclusieve groei. Wil de regering de werkgelegenheid in fatsoenlijke banen (*decent work*) bevorderen? Hoe beoordeelt de regering het al jaren dalende aandeel van het Wereld BBP dat naar arbeid gaat? En hoe beoordeelt zij de structurele en snelle groei van de 'Wereld binnenlandse ongelijkheid'? Ziet de regering het als een doelstelling om als onderdeel van het wereldwijde partnerschap de binnenlandse ongelijkheid in landen te helpen bestrijden, zoals de OESO aanbeveelt? De leden van de SP-fractie vernemen graag wat binnen de doelstelling om te streven naar een duurzame en inclusieve groei op deze vlakken de precieze ambities zijn en welke maatregelen de regering voor ogen heeft deze ambities waar te maken.

De leden van de **PvdA**-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van het voornemen om tijdens de VN-top in september 2015 te komen tot de opstelling van Duurzame Ontwikkelingsdoelen alsmede een brede post-2015 ontwikkelingsagenda. Zij juichen het toe dat aldus duurzame ontwikkeling in de brede betekenis die de Brundtland Commissie in 1987 en de VN-top over Milieu en Ontwikkeling in 1992 daaraan gaven, te weten economische ontwikkeling, sociale vooruitgang en respect voor mensenrechten (inclusief die van volgende generaties), weer centraal is komen te staan. Deelt de regering de indruk van deze leden dat daarmee de huns inziens minder gelukkige en eenzijdiger term "Groene economie", die centraal stond tijdens de Rio+20-top in 2012 en het slotdocument "The Future We Want", naar de achtergrond is verdrongen?

De leden van de PvdA-fractie juichen de universele en inclusieve aard van de voorziene SDG's toe, in de zin dat deze niet alleen doelen voor de ontwikkelingslanden en hun burgers maar ook voor de industrielanden en hun burgers verwoorden. Kan de regering aangeven wat deze SDG's voor de landen van de Europese Unie en in het bijzonder Nederland en zijn burgers betekenen? Op welke onderdelen zullen de SDG's naar verwachting tot verandering of bijstelling van respectievelijk het Europese en Nederlandse beleid aanleiding geven? Hoe denkt de regering deze in een Europese en nationale agenda en actiepunten om te zetten?

Rol EU en Lidstaten

De regering stelt dat stevige politieke inzet nodig is om afspraken te maken over de implementatie van de ambitieuze post-2015 agenda. Aannemende dat het hier om internationale afspraken gaat, verzoeken de leden van de **D66**-fractie de regering nog nader in te gaan op de verhouding tussen deze afspraken en de stelling van de regering dat de uitvoering van de agenda primair op nationaal niveau zal lopen via nationale beleidsplannen en financieringsstrategieën.

datum 29 juni 2015

ons kenmerk 157493u

blad 8

Dit laatste roept ook de vraag op of de regering slechts een beperkte rol bij de uitvoering van de agenda weggelegd ziet voor de EU? Zo ja, hoe verhoudt dit zich met de opmerking in de fiche dat de voorstellen van de Commissie voldoende ruimte laten voor nationale inzet, en inhoudelijk in de juiste verhouding staan tot de geformuleerde doelstellingen. En waarom daar onmiddellijk aan toevoegen dat de EU-middelen gevonden moeten worden binnen de in de Raad afgesproken financiële kaders voor de EU-begroting 2014-2020 en het Europese Ontwikkelingsfonds?

Ontwikkelingshulp

De Europese Commissie staat volledig achter de oproep van de secretaris-generaal van de VN aan alle ontwikkelde landen om 0,7 % van hun bruto nationaal inkomen (het VN-streefcijfer) aan officiële ontwikkelingshulp (ODA) te besteden en een concreet tijdschema overeen te komen om te voldoen aan de ODA-verplichtingen. Kan de regering aan de leden van de **CDA**-fractie aangeven wat de Nederlandse inzet zal zijn in deze?

Gegeven het feit dat de middeninkomenslanden meer toegang hebben tot andere vormen van financiering, zal een groeiend deel van ODA bestemd moeten worden ter bevordering van de ontwikkeling van de armste landen. In de EU is een collectieve ODA-doelstelling overeengekomen van 0,15 - 0,2 % van het BNP. Het verslag van de vergadering van de RBZ/OS van 2 juni jl. vermeldt dat Nederland nota heeft genomen van de consensus onder vermelding van het feit dat het huidige beleid van Nederland niet is gericht op het behalen van deze norm, en inzet op modernisering van het ODA-raamwerk. De leden van de **D66**-fractie ontvangen graag de bevestiging van de regering dat desalniettemin de hulp van ons land aan de minst ontwikkelde landen en fragiele staten in de komende jaren zal toenemen.

Mensenrechten

Een veelgehoorde kritiek op de MDG's is geweest het ontbreken van de mensenrechtendimensie, inclusief gendergelijkheid. Meent de regering dat met de enkele verwijzingen naar mensenrechten in de ontwerp-SDG's in voldoende mate aan deze kritiek is tegemoet gekomen? Zo nee, op welke wijze denkt de regering zich in de komende maanden in de intergouvernementele onderhandelingen in te zetten voor een betere verwoording en verankering van mensenrechten, in de zin van zowel vrijheidsrechten als arbeidsrechten alsmede zowel inhoudelijke als participatieve rechten, in de SDG's? De leden van de **PvdA**-fractie vragen bij de beantwoording van deze laatste vraag ook nadrukkelijk gendergelijkheid en de rechten van vrouwen te betrekken.

Migratie

In paragraaf 3.8 van de mededeling worden de positieve gevolgen van migratie geschetst, en wordt omschreven hoe dit vraagstuk zodanig kan worden aangepakt dat het positief bijdraagt tot de verwezenlijking van de doelstellingen inzake duurzame ontwikkeling. Geconstateerd wordt dat migratie voor individuele personen een van de meest efficiënte en directe strategieën is om armoede te bestrijden en dat migratie ongetwijfeld heeft bijgedragen tot de verwezenlij-

datum 29 juni 2015

ons kenmerk 157493u

blad 9

king van vele millenniumontwikkelingsdoelstellingen. Gesteld wordt tevens dat alle landen inspanningen moeten leveren om migratie doeltreffend te beheren, met de volledige inachtneming van de rechten, de waardigheid en de kwetsbaarheid van migranten. De internationale gemeenschap zou ook maatregelen moeten bevorderen voor de toegang van migranten tot openbare diensten, gezondheidszorg, onderwijs en andere diensten. Kan de regering aangeven in hoeverre deze inzichten en uitgangspunten aansluiten bij de inzet van Nederland als het gaat om afspraken met betrekking tot vluchtelingenstromen richting Europa op dit moment, zo vragen de leden van de **CDA**-fractie.

Op welke wijze zouden de SDG's en de post-2015 ontwikkelingsagenda instrumenteel kunnen zijn voor het beheersbaar houden van de migratiestromen, inclusief het bevorderen van het voorkomen van migratiestromen als gevolg van armoede en conflict door het aanpakken van de 'root causes' en het bevorderen van terugkeer en hertoelating van vluchtelingen zodra de omstandigheden in het land van herkomst dit mogelijk maken, zo vragen de leden van de **PvdA**-fractie

Wetenschap, technologie en innovatie

In de mededeling wordt gesteld dat op wetenschap, technologie en innovatie gebaseerde oplossingen een belangrijke motor zijn voor de verwezenlijking de post-2015 agenda. Daarom moeten alle partners innovatie stimulerende maatregelen nemen die ertoe bijdragen de armoede te reduceren, kwalitatief hoogstaande banen te scheppen, complexe systemen en waardeketens te optimaliseren. In het bijzonder in ontwikkelingslanden zou het potentieel van informatie- en communicatietechnologieën en hun toepassingen ten volle moeten worden benut als motor van inclusieve en duurzame groei, innovatie en ondernemerschap. De leden van de **CDA**-fractie vragen de regering wat in dit verband bedoeld wordt met 'kwalitatief hoogstaande banen' en de toegankelijkheid ervan voor de lokale bevolking en waarom dit als prioriteit gezien moet worden in landen waar basisonderwijs nog niet voor iedereen toegankelijk en 'op niveau' is. Kan de regering tevens aangeven wat dit betekent voor het bevorderen van ICT onderwijs in het basisonderwijs? Is de regering bekend met initiatief 'One Laptop Per Child' (OLPC) en andere soortgelijke initiatieven? Kan de regering aangeven hoe zij de potentie van dit soort initiatieven ziet?

Financiële aspecten

In de mededeling wordt gesteld dat om de post-2015 agenda te kunnen verwezenlijken, alle landen dienen te zorgen voor passende beleidsmaatregelen die hen in staat stellen de doelstellingen inzake duurzame ontwikkeling volgens hun eigen capaciteit te verwezenlijken en wordt het volgende gesteld: 'een duidelijk en resultaatgericht beleid is een essentiële voorwaarde voor een efficiënt gebruik van de financiële middelen [...] Dit omvat de plicht om openbare middelen efficiënt te mobiliseren en te benutten, met inbegrip van de natuurlijke hulpbronnen'. Kan de regering aangeven of hierbij ook gedacht kan worden aan mogelijkheden voor landen om -met het oog op efficiënt gebruik van middelen- via investeringen in andere landen bij te dragen aan duurzame ontwikkeling en klimaatdoelstellingen als de investering in andere landen een groter rendement oplevert dan een mogelijke investering in eigen land, zo vragen de leden van de **CDA**-fractie.

datum 29 juni 2015

ons kenmerk 157493u

blad 10

Het is bekend dat de regering met name richting ontwikkelingslanden een actief beleid voert om de capaciteit van de belastingdiensten te verbeteren. Daarnaast heeft de regering het initiatief genomen om aan 23 ontwikkelingslanden aan te bieden om een algemene anti-misbruikbepaling in de bilaterale belastingverdragen op te nemen.¹⁵ Het is bekend dat het voor ontwikkelingslanden noodzakelijk is dat zij buitenlandse investeringen moeten aantrekken om duurzame economische groei aan te trekken. Om die reden zijn belastingverdragen ter voorkoming van dubbele belasting van belang. Nederland voert hierin een actief beleid. Regelmatig verschijnen er niet altijd goed onderbouwde rapporten waarin de stelling wordt ingenomen dat het Westen, waaronder Nederland, er voor zou zorgen dat ontwikkelingslanden (honderden) miljarden aan belastinginkomsten zouden mislopen. Recent werd een dergelijke stelling door Partos (vereniging van Nederlandse NGO's op het gebied van ontwikkelingssamenwerking) geponeerd. De leden van de CDA-fractie verzoeken de regering om een reactie.

Klimaatfinanciering

De leden van de **D66**-fractie zijn van mening dat Nederland meer zou kunnen doen op het punt van klimaatfinanciering. Ons land loopt op dit punt immers behoorlijk achter en de vraag is hoe Nederland wil aansluiten bij de ambities zoals geformuleerd tijdens recente G7 top. De regering benadrukt dat het primaat voor onderhandelingen klimaatfinanciering en handel liggen bij UNFCCC en WTO en dat zij zich inzetten om duplicatie te voorkomen tussen deze trajecten en onderhandelingen voor Financing for Development en post-2015 conferenties. De leden van de D66-fractie ondersteunen deze stellingname. Hoe groot acht de regering de kans dat een dergelijke duplicatie inderdaad kan worden voorkomen?

Toezicht, verantwoordingsplicht en evaluatie

In de mededeling wordt gesteld dat de nationale regeringen rekenschap moeten afleggen, zowel ten aanzien van de binnenlandse belanghebbenden als ten aanzien van de internationale gemeenschap wat betreft hun bijdrage tot mondiale doelstellingen en streefcijfers en dat de systemen voor de uitvoering van de begroting, financiële toewijzingen en toezicht op de uitgaven volledig transparant en toegankelijk moeten zijn voor het grote publiek. In de wetenschap dat veel van de post-2015 agenda uitgevoerd zal worden door de VN, vragen de leden van de **CDA**-fractie of de regering deze verantwoording en transparantie ook van de VN vraagt en ontvangt met betrekking tot de uitgaven van de VN.

In de mededeling wordt voorts gesteld dat er voor een efficiënte toetsing, evaluatie en verantwoording betrouwbare gegevens en informatieve vooruitgangsindicatoren nodig zijn die vergeleken kunnen worden tussen landen en regio's en die verder gaan dan het bbp alleen en zowel de kwantitatieve als kwalitatieve voortgang kunnen meten, gebaseerd op open, betrouwbare en actuele gegevens. Kan de regering aan de leden van de CDA-fractie aangeven in hoeverre daarbij ook indicatoren betrokken zullen worden die iets zeggen over de behaalde resultaten in relatie tot de doelstelling, respectievelijk die inzicht kunnen geven in de verhouding inzet-middelen-

¹⁵ Zie o.m. brief d.d. 8 juni jl. van de Staatssecretaris van Financiën aan de voorzitter van de TAXE-commissie van het EP (bijlage bij 25087, 103).

datum 29 juni 2015

ons kenmerk 157493u

blad 11

resultaat, en wel onderscheiden naar handelen van overheden, bedrijven en maatschappelijk middenveld? Is de regering bereid dit te bepleiten, opdat uit de evaluatie ook te distilleren is welk handelen het meest (kosten)effectief is.

De leden van de vaste commissie voor Buitenlandse Zaken, Defensie en Ontwikkelingssamenwerking zien uw reactie met belangstelling tegemoet.

Hoogachtend,

Prof. mr. N.J. Schrijver

Voorzitter van de vaste commissie voor Buitenlandse Zaken, Defensie en Ontwikkelingssamenwerking